

Weging op de hand *Wijziging van de Wet kindgebonden budget ter bestrijding van de (kinder)armoede 2025*

In het kader van koopkrachtverbetering en (kinder)armoede bestrijding worden twee maatregelen voorgesteld inzake het kindgebonden budget. Het betreft voorgenomen maatregelen waarvoor definitieve besluitvorming nog moet plaatsvinden en is gebaseerd op een eerste scenario van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ministerie van SZW) dat pas op 26 augustus 2024 bekend is geworden bij het Directoraat-Generaal Toeslagen. Vanwege de korte doorlooptijd van de besluitvorming resteert onvoldoende tijd voor een volledige uitvoeringstoets en om die reden is gekozen om voor deze maatregel een weging op de hand te doen. Er is hierbij uitgegaan van het meest plausibele scenario wat voorligt, waarbij de belangrijkste aspecten en risico's zijn gewogen. Een eerste schatting van de uitvoeringskosten is toegevoegd met de kanttekening dat een exacte inschatting van de uitvoeringskosten op dit moment niet goed mogelijk is.

Disclaimer:

- Na definitieve besluitvorming zal een volledige uitvoeringstoets moeten volgen teneinde een volledig inzicht van de uitvoeringsgevolgen en uitvoeringskosten te geven. Het is mogelijk dat die toets andere of aanvullende inzichten brengt dan deze weging.
- Dit moet tevens worden opgenomen in de memorie van toelichting.

Beschrijving voorstel/regeling

Er worden twee maatregelen voorgesteld:

1. Verhoging kindbedrag. Het kindbedrag wordt per 2025 verhoogd met € 181,-. Tussen 2026 en 2028 wordt dit bedrag stapsgewijs verhoogd naar een bedrag van € 380 in 2028. Exacte bedragen zijn nog niet bekend.

2. Verhoging afbouwpercentage. Het afbouwpercentage wordt stapsgewijs verhoogd in 2025 van 6,75% naar 7,1% en in 2025 naar 8,5% in 2028. de exacte percentages zijn nog niet bekend.

In totaal betekent dit een intensivering in de Wkb van €300 miljoen.

Verhoging kindbedrag en afbouwpercentage (incl. stapsgewijze verhoging tot 2028)

Interactie burgers

Het is van belang om bij burgers de juiste verwachtingen te scheppen over het te ontvangen bedrag aan toeslagen om een te grote druk op de dienstverleningskanalen te voorkomen. Daarvoor is van belang dat met (overheidsbrede) communicatie de voornemens kenbaar zijn bij de burgers voorafgaand aan het eerste te ontvangen voorschot in december.

Door de voorgestelde stapsgewijze verhoging van het kindbedrag en het afbouwpercentage krijgen in eerste instantie méér huishoudens recht op kindgebonden budget, maar dat zal uiteindelijk leiden tot een afname van het aantal huishoudens. Het is nog niet exact in te schatten hoeveel huishoudens dit betreft. De verwachting van het ministerie van SZW is 10.000 extra huishoudens in 2025 en structureel een afname van 50.000 huishoudens vanaf 2028. Goede communicatie is essentieel en kan bijdragen aan het bereiken van deze huishoudens. Het is op dit moment onduidelijk welke huishoudens er exact op vooruitgaan, hoe groot de omvang van de doelgroep uiteindelijk zal worden en daarmee hoe Dienst Toeslagen deze burgers het beste kan bereiken. Dat er een nieuwe doelgroep (tijdelijk) recht krijgt op kindgebonden budget is aannemelijk, maar het zal hoogstwaarschijnlijk gaan om een doelgroep met hoge inkomens die het recht op kindgebonden budget uiteindelijk verliezen of minder ontvangen vanwege de verhoging van het afbouwpercentage. Daarmee is het van belang dat er snel en eenduidig rijksbreed wordt gecommuniceerd.

Er is sprake van automatische toekenning wanneer er recht is op kinderbijslag en een andere toeslag loopt en dit kan bij een deel van de populatie ertoe leiden dat het kindgebonden budget automatisch wordt toegekend. Desondanks is er gemiddeld een niet-gebruik van rond de 7% voor het kindgebonden budget (Wkb) en met eerst een toename van de doelgroep wil Dienst Toeslagen parallel een communicatiecampagne inrichten om het niet-gebruik tegen te gaan. Dit strookt ook met de doelstelling van het HLA om (kinder)armoede te bestrijden. Hiervoor claimt Dienst Toeslagen 0,5 mln incidenteel. Exacte uitwerking volgt in de uitvoeringstoets.

Mocht de wens bestaan deze doelgroep gericht te informeren, dan dient hiervoor een voorziening in de wet opgenomen te worden. De afgelopen jaren zijn de parameters van de Wkb regelmatig aangepast en is het gemiddelde bedrag flink gestegen. Door de hogere bedragen is de inkomens bovengrens hoger geworden tot ver boven 2x modaal. De instroom van deze nieuwe doelgroep die niet automatisch kindgebonden budget krijgt toegekend vraagt extra inspanning en gaat waarschijnlijk geruime tijd vergen, omdat deze doelgroep onbewust is van het feit dat ze recht hebben en niet vaak checken of ze "nu wel" recht hebben op toeslagen. Extra communicatie is hiervoor noodzakelijk.

Door bij de voorgenomen maatregelen ook te kiezen voor een verhoging van het afbouwpercentage neemt de marginale druk en de kans op (hoge) terugvorderingen toe. Dit risico staat haaks op de doelstelling van Dienst Toeslagen om (hoge) terugvorderingen te voorkomen en de trajecten die hierop lopen. Deze maatregel is voor het terugdringen van hoge terugvorderingen derhalve een extra uitdaging en draagt niet bij aan de positieve ontwikkelingen in het terugdringen.

Het is van belang dat het hier gaat om een structurele maatregel. Wanneer de maatregel veranderd per jaar, kan dit gevolgen hebben voor de financiële zekerheid voor ouders. Er vindt geen afbouw van de maatregelen plaats. Mocht hier anders over worden besloten dan heeft dit mogelijk aanvullende impact op de uitvoering.

Bij een verhoging (die breed wordt aangekondigd) heeft "direct" verwerken (uiteraard) de voorkeur. Richting burgers is het lastig uitlegbaar, als de beschikking van december nog niet toont, wat er

eerder is beloofd. De parameters en opdracht tot implementatie dienen daartoe uiterlijk 15 oktober bij Dienst Toeslagen te worden aangeleverd.

Maakbaarheid systemen

Het stapsgewijs (per jaar) verhogen van de kindbedragen en het afbouwpercentage is een parameterwijziging die binnen de bestaande kaders kan worden doorgevoerd. Van belang is dat uiterlijk 15 oktober (van elk jaar) zekerheid bestaat over de maatregel, zodat deze kan meelopen in de reguliere jaaraanpassing. Dit garandeert dat de aanpassing geschiedt voor de uitbetaling van het voorschot van januari, dat wordt uitgekeerd op 20 december.

Handhaafbaarheid

Er worden geen gevolgen voor de handhaafbaarheid verwacht.

Fraudebestendigheid

Er worden geen gevolgen voor de fraudebestendigheid verwacht.

Complexiteitsgevolgen

De wijziging van deze parameters heeft in zichzelf geen complexiteitsgevolgen. Echter, de maatregel heeft wel negatieve gevolgen voor de marginale druk en een vergroting van de kans op (hoge) terugvordering door een steilere afbouw. Dit staat haaks op de doelstelling van Dienst Toeslagen om (hoge) terugvorderingen te voorkomen.

Risico procesverstoringen

Het risico op procesverstoringen is klein, mits de maatregel meeloopt in de jaarovergang.

Uitvoeringskosten

Meer huishoudens krijgen recht op kindgebonden budget in 2025. Dit vraagt ook om extra capaciteit voor uitvoering, toezicht en handhaving. In 2025 wordt uitgegaan van circa 0,7 FTE. Het gaat om €50.000 uitvoeringskosten structureel.

Vanaf 2026 krijgen minder huishoudens recht op kindgebonden budget en wordt een besparing verwacht. Het gaat in 2026 om circa 1 FTE besparing wat staat voor €75.000. Voor 2027 2,5 FTE en €175.000 besparing en vanaf 2028 3,5 FTE besparing en €250.000 structureel.

Voor communicatie wordt een 0,5 mln uitvoeringskosten incidenteel geclaimd om burgers te informeren, wijzigingen door te geven en het niet-gebruik tegen te gaan voor de Wkb (primaire doel).

Oordeel

De maatregel is uitvoerbaar per 1 januari 2025, mits uiterlijk 15 oktober zekerheid bestaat over de parameterwijziging. Extra communicatie richting de nieuwe doelgroep is niet mogelijk voor 1 januari 2025.